

ВЕЛИЧКО НЕШКОВ ЙОТО

chitanka.info

Накрая на града, близо до гарата, сред широк и грижливо подреден парк е каца на бялата кокетна сграда на дивизионната болница. От малкото хълмисто възвишение градът, проснат от двете страни на реката, се вижда като на длан. Денем о затворените прозорци се удря шумът на маневриращите машини и гълчката на пътниците от перона, на файтонджиите, които канят любезно и настойчиво всеки срещнат да го откарат до града.

В дъното на дългия и тъмен коридор е болничното отделение за тежко ранени. Една част от тях бавно възстановяват силите си, а други по цяла нощ се мятаят в леглата, потънали в огън и пот, несвързано бълнуват и отчаяно се борят със смъртта.

А навън край прозорците се изнисват топлите и еднообразни, къси есенни дни. Денем ниското слънце пали златни пожари в шумата на овошките, милва бледите лица на ранените и си играе с дребните прашинки из стаята.

Тази вечер навън е тихо. През прозореца наднича хладното и звездно небе. Стенния часовник спокойно мери секундите и пълни тишината с еднозвучното си равно чукане.

Навън хладината поема шума на един товарен влак, който се изнисва от гарата и с уморено пъшкане поема по долината на реката.

От няколко дни съсед по легло ми е Йото — едър и широкоплещест подофицер от запаса. От изтеклата кръв, той е станал просто неузнаваем. От зачервеното и напращащо от сила някога лице сега е останала бледа, восъчна маска. Само блясъкът на очите му говори за непреодолимата жажда на болния за по-скорошно оздравяване, за връщане в живота.

Нашите легла са в дъното на стаята. Наближава полунощ и само двамата сме будни. Летецът с откъснатата ръка заспа с полуотворена уста, до него танкистът с отрязания крак продължаваше да бълнува тихо, но ние вече бяхме свикнали с това и сега не ни правеше никакво впечатление.

Йото излеко се надигна на здравия си крак, хвана се за рамката на прозореца и залепи чело до стъклото. Постоя минута-две и отново се смъкна на леглото, зави се добре с одеялото и се обърна към мен:

— Не спите ли? — пошепна той. Кимнах му леко с глава. Той се обърна към мен, приближи се до края на леглото си, като внимателно пазеше гипсирания си крак:

— Гарата има голяма прилика с онази на Косово поле — тихо каза той, като че ли се пазеше да не ни подслушва някой.

— Коя гара? — попитах аз.

— Името ѝ не помня точно — рече той, загледа се в лампата, като че ли искаше да си спомни нещо. Не исках да го прекъсвам, защото той обикновено отбягваше да говори за себе си.

— Е, какво стана с тази гара в Косово поле? — го попитах най-после аз.

— Точно за нея мисля — отговори той, като се опита да се намести по-удобно на леглото, но изглежда почувствува болка от раната, защото леко смръщи вежди. После продължи:

— Близо две седмици се влачихме из Голяк планина. Времето беше дъждовито и студено, хитлеристите държаха командните висоти, дращеха с нокти по тях и оказваха много упорита съпротива. Накъдето и да се обърнеш наоколо — все планина, чукари, скали, дълбоки дерета. Очите ни просто зажадняха за равнина. Най-сетне един ден се изкачихме по височините над самото Косово поле. Моят край е само равнина — погледнеш ли надлъж и нашир — краят ѝ не виждаш. А небето е високо, високо. И като се ширна полето пред нас, знаете ли, на сърцето ми стана някак топло, радостно. Тук всичко ми напомняше за нещо нашенско. Докато артилерията чистеше хитлеристките батареи, а танковете се изнизваха по пътищата, ние изчаквахме. И повече от час не свалих очи от селото — проснало в равнината широки дворове, едри камари от слама, а между голите клони на овошките — червени керемидени покриви. През полето, близо до селото, бягаше право на север железопътната линия, а гарата — същата като тази — заградена с две стройни тополи, през които надничаха белите ѝ стени.

Тоя ден хитлеристите нямаха намерение да напускат селото и добре се бяха маскирали и окопали в окрайнината му.

Командирът на дружината получи заповед да ги атакуваме. Офицерите, подофицерите и помощник-командирът се различаха, настана онова напрежение преди всеки бой, в което хората започват да се суетят, забравят и пропускат някои дреболии. Аз на два пъти проверих шмайзера си, ходех между войниците и все повтарях да не е забравил някой нещо, ама какво точно — и аз не можех да им кажа в момента. Някои казват, че храбреците не изпитвали страх или нещо подобно. Как да ви кажа, аз например забравих за опасността, не ми

идващие на ум за смъртта, защото претръпнах и въобще не бях в състояние да мисля. Всички вече знаехме само едно, че ще настъпваме, че трябва да изгоним хитлеристите от селото, до което имаше пет-шест километра.

Пред широкия фронт на дружината тръгнаха пет наши танка, а след тях като неудържима вълна се понесе разпиляната верига на дружината. Една седмица преди това беше убит мойт взводен командир. Не изпратиха заместник и аз трябваше да поема командуването на ввода. Момчетата бяха повече запасни като мен и ме слушаха. А пък ротният командир подпоручик Димов беше младо и много сърцато момче — винаги между хората. Тежко ти е понякога, а той все ще намери добра дума, да ти даде кураж, да постопли сърцето ти. Когато наблизихме селото на два-три километра, той дойде при мен.

— Ти, Йото, ще държиш все край шосето, от него няма да се отделяш — каза ми твърдо подпоручик Димов, като ме гледаше право в очите. Пригответихме се и тръгнахме.

Не знам колко път бяхме извървели, но изведнаж по нас като порой плисна силен картечен огън. Заковаха ни на едно място. Обадиха се оръдията на танковете. Един противоброневи снаряд удари танка пред нас и веригата му се разпаса като пояс. Ние, разбира се, не спряхме на едно място. След малко отминахме неподвижния силует на ударения танк. До селото остана много малко, аз не чувах нищо, усещах само как кръвта напира и шуми в главата ми. В тъмнината селото израсна като едра черна купчина, край която картечниците и шмайзерите очертаха огнен пояс. Тук-там веригата оредя, изостанаха от нея първите ранени и убити. По едно време в залисията си скочих в един трап до самото шосе. На три-четири крачки от мен избухна мина. Ушите ми писнаха пронизително, като че ли оглушах. Чувам, че някой със силен и програжнал глас вика моето име. Обадих се плахо и смутено. Докато се надигнах от трапа, до мен скочи командирът на първо отделение — кандидат-подофицерът Дочо.

— Убиха ротния. Какво да правим? — силно извика той.

— Кога го убиха? — попитах аз, макар че много ясно разбрах какво ми казваше той.

— Ей сега — викна силно на ухото ми той, като се мъчеше да надвика картечната стрелба.

В гърдите ми като че ли се скъса нещо. Езикът ми изсъхна, а устните залепнаха. Искам да му кажа нещо, а не мога. Той силно разтърси рамото ми.

— Господин подофицер, вие сте най-голямото началство, поемайте ротата! — изрева на ухoto ми.

Аз се сепнах. Езикът ми се развърза. Изскочих от трапа като тласнат от пружина. Минах няколко несигурни крачки и по тялото ми изби студена пот. Изправих се в цял ръст и извиках, колкото сила имам: „Слушай моята команда!“ Нали нощно време не се вика, а пък при оная стрелба сигурно са ме чули само момчетата от моя взвод. Аз изтичах напред и извиках, колкото глас имам: „На но-ож-ж, на нож-ж, ура-а-а.“ Край мен подхванаха моя вик първите войници и ние неудържимо, с все сила се понесохме право към хитлеристките окопи. И сега не мога да си спомня колко е траяло всичко това, дали само секунди и минути. Посрещна ни отчаяният огън на хитлеристите, но моите момчета викаха прегракнало и помитаха всичко пред себе си. От двор в двор, от улица в улица ние връхлетяхме върху селото като буря. Пред нас отново се изправи тъмното и равно поле.

Откъм гарата се чу силна експлозия. Една цистерна бензин освети разтревоженото село и разпиляната хитлеристка верига, която бягаше на запад в безредие.

Напирахме към гарата. От северната и южната страна бяха другите роти от нашата дружина. И много близо до тополите при гарата се обади шмайзер, нещо ме парна по крака. Отначало почувствувах само сърбеж и слаба болка. Кръвта подмокри ботуша ми, аз продължавах да тичам напред и чак когато стрелбата и виковете утихнаха, почувствувах, че ми прилоша. Паднах по очи до един вагон, почувствувах, че губя сили, притъмня ми пред очите, зави ми се свят и повече нищо не помнех. Дойдох в съзнание едва в превързочния пункт...

Йото мълкна и унесено заря поглед към прозореца. По бледото му лице не трепва нито един мускул. Тихо е, само в другия край на помещението раненият танкист продължава да бълнува.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.